



## Onderdeel II

### Gezamenlijk statement geadopteerden

In interlandelijke adopties zijn misdaden gepleegd. Hierdoor lopen geadopteerden een substantieel risico op onjuiste informatie in hun adoptiedossier en kan het zoeken naar afstammingsgegevens een moeizaam proces zijn. Niet alleen in praktische zin, maar ook op emotioneel vlak kunnen problemen ontstaan als gevolg van het niet kennen van de afkomst en het moeten leven met onbeantwoorde vragen. Bij een geadopteerde kan het boosheid en verdriet veroorzaken, ook al heeft hij hier in Nederland een leven naar tevredenheid opgebouwd.

Zoals de minister van Rechtsbescherming in het persmoment op 8 februari 2021 zelf ook erkende: *“Als je biologische moeder je moeder niet blijkt te zijn, je geboortedatum verzonnen, of de adoptiereden een leugen. Dan zakt de grond onder je voeten weg”*<sup>1</sup>.

Veel geadopteerden staan voor het voldongen feit dat er met hun identiteit is geknoeid of dat ze zijn geroofd ten behoeve van adoptie. Voor de problematiek die na erkenning van de misstanden en de gemaakte excuses tot op heden nog bestaat, verwijs ik onder andere naar enkele artikelen in dagbladen die hierover gaan<sup>2&3</sup>.

Voor een nog betere beeldvorming hebben 105 geadopteerden in een vrij korte periode hun ervaringsverhaal ingezonden om dit schrijven kracht bij te zetten<sup>4</sup>. Zestig geadopteerden uit Indonesië en 55 geadopteerden uit andere landen hebben, de een kort en de ander uitgebreid, beschreven hoe ze de bevestiging van de misstanden in interlandelijke adoptie ervaren, als ook wat een eventuele zoektocht naar biologische familieleden en de complexiteit ervan, met ze doet. Deze ervaringsverhalen laten zien hoe een geadopteerde omgaat met zijn zoektocht, de eventuele complicaties die hij ondervindt, en de kosten die ermee gemoeid zijn. Ook treft u invulformulieren met een opgave van kosten die de desbetreffende geadopteerde heeft moeten maken voor het verkrijgen van antwoorden op afstammingsvragen, alsmede inhoudende een zoektocht naar familieleden in het land van herkomst<sup>5</sup>. Enkele geadopteerden hebben bij hun ervaringsverhaal een video gedeeld over hun zoektocht naar biologische familieleden. Hierin laten ze zien wat het met ze doet dat informatie in hun dossier niet klopt of onvolledig is, en wat ze hebben moeten ondernemen (of nog steeds) om meer informatie te kunnen achterhalen over hun afstamming. Met een langere inzendingstermijn zouden nog veel meer ervaringsverhalen zijn ingezonden, maar hopelijk is dat niet alsnog nodig en zijn deze voldoende om te laten zien hoe belangrijk het is om de geadopteerden met zoekbehoefte tegemoet te komen. Ook zijn er enkele brieven van adoptieouders bijgevoegd<sup>6</sup>.

---

<sup>1</sup> Persconferentie MinJenV, 8-2-021, 21:44<sup>o</sup> minuut [[YouTube link](#)]

<sup>2</sup> ‘Adoptiekinderen eisen schadevergoeding na vernietigend rapport’, Trouw 9-2-2021 [[Link](#)]

<sup>3</sup> ‘Excuses adoptiegesjoemel niet genoeg: Jyoti (37) uit Deventer en Yanien (50) uit Apeldoorn willen schadevergoeding, de Stentor, 14-2-2021 [[Link](#)]

<sup>4</sup> Zie onderdeel V- ‘Ervaringsverhalen geadopteerden en kostenoverzichten’ (vertrouwelijke informatie).

<sup>5</sup> Zie onderdeel V- ‘Ervaringsverhalen geadopteerden en kostenoverzichten’ (vertrouwelijke informatie).

<sup>6</sup> Bijlage 3: Verklaring adoptieouders van kinderen uit Indonesië (vertrouwelijke informatie).

De intentie van dit schrijven is:

1. Enerzijds dat geadopteerden de Nederlandse staat (hierna; de Staat), c.q. het Ministerie van Justitie en Veiligheid (hierna; het Ministerie) aansprakelijk stellen voor schade als gevolg van onrechtmatig, in de zin van nalatig handelen in adoptieprocedures van kinderen uit het buitenland.

De misstanden die in adoptieprocedures van kinderen uit het buitenland hebben gespeeld (en nog spelen), brengen schade met zich mee. De geadopteerden die de inhoud van deze brief onderschrijven, vinden dat dit de Nederlandse overheid verweten kan worden en derhalve aansprakelijk is voor schade die zij (en/of andere geadopteerden) hebben geleden of die zij (en/of andere geadopteerden) nog gaan lijden.

2. Anderzijds gaat het om een gezamenlijk statement met betrekking tot het afstammingsrecht, inhoudende dat een groep geadopteerden uit diverse landen en enkele belangenorganisaties het standpunt delen dat iedere geadopteerde het recht heeft om te weten waar hij vandaan komt, en dat de Staat financieel zou moeten bijdragen in de kosten voor een zoektocht naar biologische familieleden in het land van herkomst.

De geadopteerden die met hun namen staan vermeld in de aangehechte bijlage bij 'Onderdeel II - Gezamenlijk statement geadopteerden'<sup>7</sup>, willen via deze brief een duidelijk statement maken dat er vooral toe strekt om de minister van Rechtsbescherming ertoe te bewegen een (schade)fonds op te richten, waaruit aan iedere geadopteerde met zoekbehoefte een financiële tegemoetkoming in de kosten voor een zoektocht naar biologische familieleden in het land van herkomst wordt verstrekt.

Hieronder treft u een nadere motivatie aan.

## Aansprakelijkheid

De normen die van belang waren voor het adopteren van het kind uit Indonesië en waarin het belang van het kind centraal stond, zoals beschreven in onderdeel I, 'Aansprakelijkheid- feitencomplex Indonesië' met betrekking tot de periode 1973 tot 1984<sup>8</sup>, zijn overeenkomstig van toepassing op adoptie van kinderen uit andere landen. Tot 15 juni 1989 was er eigenlijk niet eens een echte wettelijke basis voor adoptie van buitenlandse kinderen. Pas op die datum is de Wet opnemings buitenlandse pleegkinderen (Wobp) in werking getreden. Een wet waar de regering negen jaar over heeft gedaan om die te maken, en die de opnemings van een kind uit het buitenland regelde alsmede de controle en handhaving daarvan. Deze wet bood geen voldoende waarborg ter bescherming van het belang van het kind. Ondanks dat daarna nieuwe wet- en regelgeving tot stand kwam, bleef adequate bescherming uit. Voor het volledige feitencomplex kan worden verwezen naar het rapport van de Commissie Interlandelijke Adoptie (COIA)<sup>9</sup> die adopties in de periode tot en met 1998 heeft onderzocht. Overigens is door de COIA ook geconcludeerd dat de signaleringen van misstanden na 1998 doorgingen. De conclusie die hieruit kan worden getrokken is dat de misstanden over de hele periode vanaf 1967 hebben plaatsgevonden voor adopties van kinderen uit het buitenland, en niet alleen met betrekking tot kinderen komende uit de landen Bangladesh, Indonesië, Colombia, Sri Lanka en Brazilië. Misstanden kwamen in de gehele geschiedenis van interlandelijke adoptie voor, tot op de dag van vandaag. De invoering van het HAV in 1998 heeft daar dus ook geen afdoende verandering in gebracht.

---

<sup>7</sup> Voorbladen met namen van de personen die toestemming hebben gegeven om hun verhaal over hun adoptie en/of zoektocht aan de verantwoordelijke ministerie(s) te verstrekken (niet te openbaren!) bij 'Onderdeel II - Gezamenlijk statement geadopteerden'.

<sup>8</sup> Zoals in het Personen- en het familierecht, de Vreemdelingencirculaire 1966 met als fundamenteel uitgangspunt dat het belang van het kind voorop moest staan.

<sup>9</sup> Rapport Commissie onderzoek Interlandelijke adoptie, 8-2-2021 [\[link\]](#)

Kortom, een aansprakelijkheidskwestie gaat in feite iedere buitenlands geadopteerde aan. Het gaat meer specifiek om die geadopteerden die hun biologische familieleden, dan wel het ware verhaal achter hun adoptie willen achterhalen of al hebben achterhaald, of die dat op een later moment willen achterhalen. Concreet gaat het om tot gelding brengen van het recht op waarheidsvinding, gezinshereniging en identiteitsherstel.

## Afstammingsrecht

Het is niet meer dan logisch dat iemand die geadopteerd is wil zoeken naar zijn achtergrond en biologische ouders of andere familieleden. Dit moet worden los gezien van de omstandigheden waarin het kind na de adoptie verkeerde en eventuele gezonde opgroei- en andere ontplooiingsmogelijkheden die hij niet (of juist wel) zou hebben gehad, als de adoptie niet had plaatsgevonden. Op een gegeven ogenblik kan een geadopteerde in een fase van zijn leven terechtkomen dat hij (kritische) vragen gaat stellen over de manier waarop hij is afgestaan.

In het Nederlandse personen- en familierecht is het recht van kinderen om te weten wie hun ouders zijn vastgelegd. Zo is in het VN-Kinderrechtenverdrag, dat Nederland ratificeerde op 8 maart 1995, in artikel 7 bepaald dat het kind het recht heeft om zijn ouders te kennen.<sup>10</sup> Een jaar eerder was al in de rechtspraak (Valkenhorstarrest) vastgesteld dat het kind, ook meerderjarig, het recht heeft om te weten van welke ouder het afstamt. Uitgangspunt is dat het recht op respect voor het privéleven mede het recht om te weten van welke ouders men afstamt, omvat.<sup>11</sup> De achtergrond hiervan is dat het voor de ontwikkeling van iemands identiteit belangrijk wordt geacht om te weten van wie hij afstamt. Het recht op identiteit is tevens vastgelegd in artikel 10 van de Grondwet en in internationale verdragen als artikel 8 Europees Verdrag inzake de rechten van de mens.<sup>12</sup> Dit recht op afstammingsgegevens blijkt in de praktijk echter niet of nauwelijks handvatten te bieden voor een geadopteerde uit het buitenland die op zoek is naar zijn afstamming.

In haar advies aan de minister van Rechtsbescherming stipte de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ), onder andere, ook deze problemen aan<sup>13</sup>. Ondanks het feit dat het recht om te weten van wie je afstamt in verschillende wetten en verdragen is vastgelegd, constateert de RSJ dat het in de praktijk soms zeer lastig is om afstammingsgegevens te achterhalen. Terwijl de Hoge Raad en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens het recht op persoons identificerende informatie hebben erkend, heeft dit niet geleid tot een betere ondersteuning van geadopteerden bij het achterhalen van afstammingsgegevens. Het is voor een geadopteerde om te weten van wie hij of zij afstamt echter van belang dat betere, dan wel concrete ondersteuning daadwerkelijk geëffectueerd wordt en niet alleen een papieren recht blijft.

Ook de COIA verwacht van de overheid dat ze zich maximaal inspant om de gevolgen van de misstanden zo goed mogelijk te verzachten<sup>14</sup>.

### Fair play beginsel

De weg naar het vinden van biologische familieleden zou niet bemoeilijkt mogen worden door financiële drempels. De geadopteerden roepen het Ministerie daarom op om, op grond van het ‘*fair play beginsel*’, verder te kijken dan alleen naar de aanbevelingen die het COIA heeft gedaan.

---

<sup>10</sup> IVRK

<sup>11</sup> Hoge Raad 15 april 1994, ECLI:NL:HR: 1994:ZC1337, Valkenhorst I

<sup>12</sup> EVRM

<sup>13</sup> Advies Bezinning op interlandelijke adoptie, Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, Bezinning op Interlandelijke Adoptie, oktober 2016. Den Haag [\[link\]](#).

<sup>14</sup> Rapport Commissie onderzoek Interlandelijke adoptie, 8-2-2021, p.5

Zoals de COIA in haar rapport constateerde, is dat daar waar adoptieouders op een welwillende en faciliterende overheid konden (en nog kunnen) rekenen, ervaren geadopteerden geslotenheid en terughoudendheid bij diezelfde overheid als ze aandacht vragen voor de gevolgen van hun adoptie. Als voorbeeld: adoptieouders die interlandelijk een kind hebben geadopteerd konden tot 2015 onder voorwaarden zelfs een tegemoetkoming in de kosten krijgen. De tegemoetkoming wordt eenmalig uitgekeerd en is een vast bedrag van € 3.700,- per adoptiekind<sup>15</sup>. Waarom kan een tegemoetkoming niet worden uitgekeerd aan iemand die geadopteerd is en wil weten van wie hij afstamt en wat er rondom zijn adoptie is gebeurd?

## Onrechtmatigheid

De Staat heeft onrechtmatig<sup>16</sup>, in de zin van nalatig gehandeld, jegens geadopteerden uit het buitenland. Het belang van het kind wordt sinds 1956 al beschouwd als een “fundamenteel uitgangspunt”. Uitgangspunt van het Ministerie van Justitie in de jaren ‘70 luidde:

*“De behartiging van de belangen van buitenlandse kinderen, in de meest ruime zin, geschiedt in overeenstemming met de Verklaring van de rechten van het Kind, aangenomen door de 14e vergadering der Verenigde Naties op 20 november 1959.”*

De Staat moet er dus voor zorgdragen dat kinderen in adoptieprocedures worden beschermd. Terwijl de kans bestond dat kinderen met het oog op “winstbejag” van de biologische ouders werden ontnomen en zonder de vereiste toestemming van de ouders door Nederlandse echtparen werden geadopteerd, bleef het Ministerie beginseltoestemmingen afgeven voor het adopteren van een buitenlands kind. Vervolgens liet ze na om documenten op de vereiste authenticiteit te controleren en werd aan het kind een verblijfsvergunning afgegeven.

Nota bene is door het COIA geconstateerd dat het adoptiesysteem nog steeds fraudegevoelig is. Het is dan ook goed dat adoptieprocedures worden opgeschort tot nader onderzoek. Voor de groep geadopteerden voor wie de misstanden niet meer kunnen worden teruggedraaid, zijn de volgende verdragsbepalingen niet nageleefd. Zekerheidshalve benadruk ik dat het hier gaat om een objectieve (juridische) onderbouwing en niet om wat een geadopteerde zelf vindt van zijn adoptie en zijn leven in het hier en nu. Het gaat om de schending van normen, het bestaan van de misstanden, en de rol die de Nederlandse overheid op zich had moeten nemen ter bescherming van het kind.

## Artikel 8 Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)

Dit verdrag is voor Nederland in 1954 in werking getreden en heeft rechtstreekse werking in de Nederlandse rechtsorde. Het gaat om het recht op eerbiediging van privé-, familie en gezinsleven:

- Lid 1: Een ieder heeft het recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven.
- Lid 2: Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

---

<sup>15</sup> Rijksoverheid - Tegemoetkoming adoptiekosten adoptieouders [\[Link\]](#)

<sup>16</sup> Artikel 6:162 Burgerlijk Wetboek

Als geconstateerd wordt dat er sprake is van een inmenging in het privéleven, dient vervolgens te worden bezien of de inmenging op grond van artikel 8 lid 2 EVRM gerechtvaardigd is. Hierbij geldt allereerst het vereiste dat de inmenging bij wet voorzien moet zijn. Dit betekent dat de nationale wetgeving een grondslag voor de inmenging dient te bieden waarbij wordt voldaan aan de rechtstatelijke vereisten. Ook moet worden beoordeeld of de inmenging in het privéleven noodzakelijk is om de in artikel 8 lid 2 EVRM opgesomde legitieme doeleinden te bereiken. Een maatregel is noodzakelijk indien er sprake is van een dringende maatschappelijke behoefte (pressing social need). Daarbij dient de maatregel proportioneel te zijn: De inbreuk makende maatregel dient in een evenredige verhouding te staan tot het legitieme doel. Het proportionaliteitsbeginsel vergt ook dat er steeds een belangenafweging plaatsvindt, waarbij gekeken moet worden naar de omstandigheden van het geval, het algemeen belang en de op het spel staande belangen van het individu. Onderdeel van deze proportionaliteitstoets is ook de vraag of niet een minder vergaande maatregel kon worden getroffen. Het gaat dan om de vraag naar de subsidiariteit van de maatregel.

=> De norm is er om ervoor zorg te dragen dat er geen sprake is van een ongerechtvaardigde inmenging op het recht op Family life. Respect voor 'family life' legt een Staat ook de verplichting op om het recht op eerbiediging van privé-, familie en gezinsleven, te waarborgen. Hieraan heeft de Staat in ieder geval niet voldaan. De Staat heeft nagelaten een systeem te creëren dat effectief toezicht, controle, handhaving en bestraffing in verband met interlandelijke adoptie mogelijk kon maken.

#### Inmenging niet bij wet voorzien

De Nederlandse regering had weliswaar geen bevoegdheid in de zendende landen<sup>17</sup> maar bemoeide zich wel met het privéleven van kinderen in die landen, die later werden overgebracht naar Nederland met het oog op adoptie. De gepleegde daden in het land van herkomst hoefden niet alleen en expliciet te worden toegerekend aan de zendende landen. De inmenging is als volgt nader te omschrijven:

=> De vraag naar kinderen bij Nederlandse echtparen bleef gestaag groeien. Om aan die hoge vraag te voldoen werd aanbod gecreëerd. De Nederlandse overheid hield de "adoptiepraktijk" waarbij het belang van de Nederlandse echtparen met een kind-behoefte voorop stond, in stand.

Er was een adoptiepraktijk ontstaan waarbij alle transparantie en controle ontbrak. Vooral de *zelfdoenerij*, die goed uitkwam voor Nederlandse echtparen die ontevreden waren over te lange wachtlijsten, bood de mogelijkheid om de echtparen op een snellere manier van een kind te voorzien. De markt van vraag en aanbod werd op z'n vrije beloop gelaten, met als gevolg dat op eenvoudige wijze een ongerechtvaardigde inbreuk kon worden gepleegd op de persoonlijke levenssfeer van buitenlandse kinderen ten behoeve van adoptie.

De weg voor illegale praktijken in adoptieprocedures werd vrijgehouden en deze konden daardoor voortduren. Er werd in kinderen gehandeld uit winstbejag. Tegen de perverse prikkel die was ontstaan werd niet opgetreden. Door deze adoptiepraktijk (gericht op het belang van de Nederlandse echtparen) te blijven *gedogen* werden zowel buitenlandse als Nederlandse (bemiddelende)partijen gefaciliteerd in de mogelijkheid om hun ongeoorloofde adoptiepraktijken voort te blijven zetten.

=> In de Wet opneming buitenlandse pleegkinderen (Wobp, 15 juli 1989) die in 1998 werd omgedoopt tot de Wet opneming buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka), en in het Haags Adoptie Verdrag (HAV) dat Nederland in 1993 heeft ondertekend<sup>18</sup>, wordt echter niet voorzien in een bepaling waarbij het belang van Nederlandse echtparen, dan wel van bemiddelende partijen voorop wordt gesteld.

---

<sup>17</sup> In de afwijzingsbrief op de schriftelijke aansprakelijkstelling van stichting Mijn Roots, d.d. 31 mei 2018, verwijst het Ministerie naar de soevereiniteit van het zendende land.

<sup>18</sup> Het verdrag trad pas in 1998 in werking voor Nederland.

Kortom, er was geen nationale wettelijke grondslag voor de inmenging in het privéleven van het kind waarbij het belang van andere partijen dan die van het kind, voorop stond. Het is gebleken dat het adopteren van het kind niet altijd het laatste redmiddel hoefde te zijn voor het kind. Het was dus niet altijd noodzakelijk. In ieder geval is de noodzaak niet voldoende komen vast te staan. Er zijn namelijk kinderen gestolen vanwege de hoge vraag naar kinderen. Ook tegen de dringende maatschappelijke behoefte aan het adopteren van een kind had de Staat moeten optreden, in plaats van het in stand te houden<sup>19</sup>. Of die dringende maatschappelijke behoefte is ontstaan vanuit een kinderwens die niet via biologische weg kon worden beantwoord of vanuit idealisme, maakt dat niet anders. Er heeft nooit een gedegen belangenafweging plaatsgevonden, er werd alleen gekeken naar het belang waar de Nederlandse echtparen mee waren gediend. Het belang van het kind werd slechts verondersteld.

Overigens kan het op illegale wijze tegemoet komen aan iemands kind-behoefte, de toets van proportionaliteit nooit doorstaan. In een aanzienlijk aantal gevallen is namelijk sprake van een misdrijf tegen de persoonlijke vrijheid<sup>20</sup>. De kinderen hadden recht op hun biologische ouders, terwijl ze op onrechtmatige wijze aan hen werden onttrokken. Er werden misdrijven gepleegd, zoals verduistering van staat, baby laten afstaan onder dwang, kinderdiefstal, etc<sup>21</sup>. Desondanks liet de Staat willens en wetens na om adequate maatregelen te treffen die deze onwenselijke situatie konden opheffen.

De inmenging in het privéleven van het kind kan gezien het hier bovenstaande nooit worden gerechtvaardigd.

### Subsidiariteit

In 1981 sprak de vaste commissie voor Justitie over interlandelijke adoptie en de reeds bekende illegale kwesties hieromtrent. Ook werd een artikel van Professor Miek de Langen aangehaald (verschenen in Familie en Jeugdrecht van mei 1979, jaargang 1, nr. 3.) waarin zij de voorwaarden voor interlandelijke adoptie beschreef. Interlandelijke adoptie besloeg ongeveer 90% van alle adopties.

Als eerste voorwaarde voor adoptie haalde professor De Langen aan *“dat het doen overkomen van kinderen uit bepaalde, minder ontwikkelde landen slechts geoorloofd is indien tegelijkertijd door financiële en ook vooral morele steun geholpen wordt, de voorzieningen ten behoeve van kinderen in nood in dit betreffende land te ontwikkelen en uit te breiden, opdat uiteindelijk interlandelijke adoptie verbodig zal zijn”*.

Een tweede voorwaarde die professor De Langen stelde, was *“dat men alleen die kinderen mag laten overkomen waarvan betrouwbare, inheemse instanties in het land zelf menen dat er op dat moment geen andere, aanvaardbare oplossing is; dat wil zeggen dat men alleen kinderen mag accepteren, aangeboden door die instanties waarvan mag worden aangenomen dat zij geen ander belang dienen dan het welzijn van kinderen die aan hen zijn toevertrouwd en dat zij het doen van afstand zo verantwoord mogelijk hebben begeleid indien de ouders bekend en nog in leven zijn”*<sup>22</sup>.

Deze voorwaarden zijn ook terug te vinden in artikel 21 van het Kinderrechtenverdrag dat Nederland op 8 maart 1998 ratificeerde. Interlandelijke adoptie kan alleen worden overwogen als geen enkele andere oplossing (zoals een pleeggezin of adoptiegezin in eigen land) op passende wijze kan worden verzorgd (subsidiariteitsbeginsel) en in het hoogste belang van het kind is.

Niet is komen vast te staan of voor een groot aantal kinderen een minder vergaande maatregel dan adoptie kon worden getroffen en of de adoptie in het belang van het kind was.

---

<sup>19</sup> NB. Het is niet eenduidig vast te stellen of er een dringende maatschappelijke behoefte en dus noodzakelijk was in de landen van herkomst. Daar had eerder de focus op moeten liggen in de belangenafweging.

<sup>20</sup> Artikel 273f, lid 1, sub 1.

<sup>21</sup> Rapport Commissie onderzoek Interlandelijke adoptie, 8-2-2021, par. 10.3 Belangrijkste bevindingen, Tabel 11, Signalen van misstanden, p. 120 e.v.

<sup>22</sup> Vaste Commissie voor Justitie, 1981-1985, Handelingen UCV 56, 27 april 1981, p. 56-13

Het artikel stelt eveneens dat plaatsing van een kind niet tot ongepast geldelijk voordeel voor betrokkenen mag leiden. Aan deze voorwaarden is evenmin voldaan.

Het was vanaf de jaren zestig al duidelijk dat er een stelsel moest komen waarbij de bemiddelingsactiviteiten door Nederlandse bemiddelaars alleen onder strikte voorwaarden uitgevoerd mochten worden<sup>23</sup>. De overheid zelf was zowel uitvoerder als controleur; ze onderhield een nauwe relatie met adoptiebemiddelaars; de controle die er was, stelde weinig voor; adequaat toezicht ontbrak en de overheid handhaafde nauwelijks vanwege gebrek aan capaciteit. Ook al was de overheid ervan op de hoogte dat illegale praktijken zich op grote schaal afspeelden, dat Nederlandse bemiddelaars met niet-betrouwbare instanties (o.a. wees- en kindertehuizen, stichtingen) in het land van herkomst samenwerkten en beide partijen hier geldelijk voordeel bij hadden. Gebleken is dat de Nederlandse adoptiebemiddelaars het als hun voornaamste taak zagen te voorzien in de behoefte aan kinderen. Het ging de adoptiebemiddelaars niet om het kind en diens belang, als wel om de Nederlandse echtparen aan een kind te helpen. De meeste adoptiebemiddelaars keken liever weg bij misstanden<sup>24</sup>. Onderzoek naar hoe het mogelijk was dat de toelevering van kinderen zo groot was, is nooit op gang gekomen. Ambtenaren konden geen tegenwicht bieden tegen het destijds heersende sentiment om een kind te redden. Maar ook werden aspirant-adoptieouders die vanuit idealisme een kind wilden adopteren, alvorens zij een beginseltoestemming van het Ministerie verkregen, niet adequaat voorgelicht over de risico's van het in zee gaan met bepaalde lokale instanties in de zendende landen. Transparantie over via welke Nederlandse en buitenlandse kanalen een kind uit het buitenland kon worden gehaald, ontbrak. Het maakte in feite niet uit via welk kanaal een kind werd geadopteerd. Dit betekent dat ook niet kon worden vastgesteld of de kinderen die door deze lokale instanties ter adoptie werden aangeboden en via de Nederlandse adoptiebemiddelaars naar Nederland kwamen, het welzijn van het kind niet uit het oog hadden verloren. Ook kon dus niet worden vastgesteld of interlandelijke adoptie voor die kinderen daadwerkelijk het laatste redmiddel was.

Er is geen enkele aandacht geschonken aan een eventuele minder verre gaande maatregel voor een kind, zoals dat het kind bij zijn ouders, of in ieder geval in zijn eigen cultuur kon opgroeien, opdat interlandelijke adoptie overbodig kon zijn. Het is zelfs nog ernstiger, want de weg om strafbare feiten te kunnen plegen ten behoeve van adoptie van buitenlandse kinderen, werd vrijgehouden. Hier kan het Ministerie verantwoordelijk voor worden gehouden, ook al zijn deze strafbare feiten in de zendende landen gepleegd door partijen die in een kind bemiddelden, c.q. handelden. Het artikel 279 van het wetboek van strafrecht (Sr) bepaalt dat iemand die hier in Nederland een buitenlands kind aan zijn ouders onttrekt, een misdrijf pleegt. Het is zelfs zo dat het misdrijf ook al kan worden gepleegd, als onder valse voorwendselen kinderen worden onttrokken aan de ouders. Voor een strafvervolging is het niet nodig dat wordt vastgesteld dat dit misdrijf in het zendende land een strafbaar feit oplevert. Kortom, als in Nederland een buitenlands kind aan zijn ouders in het zendende land wordt onttrokken, kan gesproken worden van een misdrijf naar Nederlands recht. Het onttrekken wordt immers deels in Nederland gepleegd, aangezien het Ministerie toestemming gaf voor het adopteren van een buitenlands kind. Wat dan wel moet komen vast te staan is dat het kind tegen de wil van de ouders uit hun macht is gebracht, waarbij opzet aan de kant van de dader is. Gezien de signalen die er waren over o.a. kinderroof en andere onderzoeken die inmiddels zijn uitgevoerd, als ook door de COIA, valt er niet meer over te twisten dat veel kinderen tegen de wil van de ouders uit hun macht zijn gebracht. Uiteraard kan voor andere gepleegde misdrijven ook weer worden verwezen naar het rapport van de COIA. Het is echter in individuele gevallen moeilijk vast te stellen, wat maakt dat het voor een geadopteerde ondoenlijk is om - nog los van de vervolgingsbeletsel en dat hij er verder weinig tot niets mee zal bereiken voor wat betreft zijn zoektocht - een eventuele strafrechtelijke procedure te starten tegen een adoptiebemiddelaar.

---

<sup>23</sup> Controle nodig op bemiddeling, NRC handelsblad, 31 juli 1981 [\[Link\]](#)

<sup>24</sup> Rapport Commissie onderzoek interlandelijke adoptie, 8-2-2021, par. 11.3.2 de rol van de bemiddelaars.

En ook al hebben bepaalde personen in het land van herkomst, zoals in Indonesië waar criminele bendes werden opgerold en een straf hebben uitgezeten vanwege kinderhandel, helpt dat de individuele geadopteerde daar nu niet verder mee in zijn zoektocht.

=> Het zijn echter gevolgen waar een geadopteerde mee moet dealen, omdat de Nederlandse overheid adoptie steeds als dé ultieme beschermingsmaatregel voor een kind beschouwde, terwijl dat niet werd vastgesteld, maar slechts verondersteld.

Het argument dat wanneer de kinderen niet waren geadopteerd, zij allemaal in een tehuis hadden moeten blijven, snijdt geen hout. De aanwas van kinderen in een tehuis in de landen van herkomst was lang niet altijd om de reden dat ze geen ouders meer hadden of niet meer door de ouders konden worden verzorgd. Er werd namelijk vooral naar kinderen gezocht voor Nederlandse echtparen, zoals getuigen in bijvoorbeeld Indonesië hebben bevestigd<sup>25</sup>. De kinderen werden dan (o.a.) onder valse voorwendselen of onder dwang uit de ouderlijke macht gebracht, werden daarna (voor tijdelijk) in een tehuis geplaatst om ze vervolgens vanuit daar door te verkopen.

=> Een dergelijke situatie is zo ingrijpend voor een kind, dat in deze context interlandelijke adoptie helemaal niet meer mogelijk had mogen zijn.

Het is niet verwonderlijk dat dit alles een diepgaande impact heeft op de geadopteerde die met de misstanden wordt geconfronteerd.

### Schending van rechten en de gevolgen

De geadopteerden zijn in hun "*persoon aangetast*"<sup>26</sup>, aangezien hun ware identiteit is vervalst en moeilijk achterhaald kan worden. Dat ze nadat hun ware identiteit was gewist een nieuwe identiteit hebben gekregen en waar ze nu hun leven mee hebben opgebouwd, maakt dit niet anders. In deze kwestie is er sprake van een "*ernstige en ontoelaatbare inbreuk*" op de persoonlijke levenssfeer en het familie- en gezinsleven, dat wil zeggen "*een van de meest fundamentele rechten van de burger, in zijn verhouding tot de overheid*". I.c. gaat het om de buitenlands geadopteerde.

Een dergelijke inbreuk heeft "*rechtstreekse gevolgen voor de geadopteerde zelf*". Er is sprake van een "*ernstig geschokt rechtsgevoel*" van de geadopteerde die zich, in de situatie waarin het Ministerie haar werkzaamheden uitoefent, geconfronteerd ziet met een schending van zijn rechten als blijkt dat hij op een wijze naar Nederland is gekomen zoals de COIA schetst in zijn rapport. Het gaat om misstanden op structurele basis. Kijkend naar wat de COIA heeft geconstateerd<sup>27</sup>:

- 1) Ontbreken van documenten en/of personalia.
- 2) Vervalsing van documenten.
- 3) Het niet uitvoeren van taken in overeenstemming met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en bijbehorende regels en procedures.
- 4) Fraude en corruptie: opzettelijk iets of iemand misleiden en bedriegen of misbruik maken van bevoegdheden of macht voor persoonlijk gewin.
- 5) Verduistering van staat: het opzettelijk onzeker of onduidelijk maken van iemands afstamming en werkelijke afkomst.
- 6) Kinderdiefstal: opzettelijk en illegaal wegnemen van minderjarigen van ouders of wettelijke voogden.

---

<sup>25</sup> Meer informatie hierover is op te vragen bij stichting Mijn Roots.

<sup>26</sup> Er is sprake van een schending van artikel 8 EVRM.

<sup>27</sup> Rapport Commissie onderzoek Interlandelijke adoptie, 8-2-2021, par. 10.3 Belangrijkste bevindingen, Tabel 11, Signalen van misstanden, p. 120 e.v.



- 7) Kinderhandel: vervoeren, werven of verhandelen van minderjarigen met als doel uitbuiting.
- 8) Baby farms: plekken waar vrouwen (al dan niet gedwongen, en/of tegen betaling) zwanger worden gemaakt, of verblijven om te bevallen; om vervolgens hun pasgeboren kind af te staan ten behoeve van interlandelijke adoptie.

Met deze (strafbare) feiten worden de geadopteerden dus geconfronteerd. Dit raakt de *'kern van hun bestaan'*. Het is dan ook niet onaannemelijk dat geadopteerden door de 'bevestigde' inbreuk ongerustheid en spanning hebben ervaren.

De Nederlandse overheid heeft beslist dat kinderen die in het land van herkomst *adoptabel* werden geacht - dus ook op basis van valse informatie - toch over te laten komen, ook al was bekend dat er sprake was van de misstanden die hierboven staan vermeld. Ten koste van alles werd een kind tot Nederland toegelaten, terwijl niet met zekerheid kon worden vastgesteld of daadwerkelijk toestemming was gegeven door de ouders om hun kind te laten adopteren. Ook is bekend dat het Ministerie in de gevallen waarvan dit bekend is, er liever voor koos om de ware identiteit van kinderen die hier illegaal te lande waren gekomen, niet te achterhalen. Het Ministerie bepaalde zonder nader onderzoek dat buitenlandse kinderen die illegaal Nederland waren toegelaten, niet meer teruggestuurd konden worden, omdat dit onmenselijk zou zijn. De vraag is, voor wie was het dan onmenselijk <sup>28</sup>? De geadopteerden worden geconfronteerd met de gevolgen hiervan. Het betekent bijvoorbeeld dat zij nu met iemands anders identiteit moeten leven<sup>29</sup>. Na onderzoek (waarheidsvinding) kunnen de geadopteerden hier zelf achter komen, mits ze daar de mogelijkheid toe krijgen.

Of de vereiste toestemming voor adoptie door de ouders is gegeven zal dus alsnog moeten worden vastgesteld. Ook zal een geadopteerde alsnog de mogelijkheid moeten krijgen om zijn ware identiteit te achterhalen. Hier hebben de geadopteerden die als kind werden geadopteerd en niet die vereiste bescherming kregen, recht op. Het is een aantasting van hun persoon als zij hier niet op de meest effectieve en toegankelijke manier de mogelijkheid toe krijgen.

## Het ongeschreven recht

Een kind tijdelijk onderbrengen bij een opvang- of kindertehuis is niet hetzelfde als afstand doen ter adoptie. Dagelijks brengen Nederlandse ouders hun kind naar de kinderopvang om de reden dat ze moeten werken zodat ze hun maandelijkse vaste lasten kunnen betalen. Geen van deze ouders zullen zich er een voorstelling van kunnen maken dat hun kind aan het einde van de dag ineens is verdwenen en zonder hun toestemming is geadopteerd door andere mensen, omdat een ander bepaalde dat bij die mensen de materiële omstandigheden veel beter zullen zijn.

Zo is het echter wel gegaan bij een grote groep ouders, meer specifiek moeders, in ontwikkelingslanden, waarbij in veel gevallen op allerlei manieren misbruik werd gemaakt van hun kwetsbare positie en (financiële) onmacht die zij hadden bij de opvoeding van hun kind. Het is echter een vergeten groep, terwijl diens rechten net zo goed zijn geschonden.

De misstanden in adoptie zijn niet alleen voor het kind ingrijpend, maar ook voor diens biologische ouders die jarenlang hebben gezocht naar hun 'verdwenen' kind, die niet weten dat hun kind naar de andere kant van de wereld werd overgebracht en dat op enig moment de juridische banden volledig zijn doorsneden.

---

<sup>28</sup> O.a. 'Illegale baby's uit Indonesië mogen blijven', De Telegraaf, 09-08-1979 [\[Link\]](#); Politie op het spoor van enorme handel in baby's, De Telegraaf, 23-1-19282 [\[Link\]](#).

<sup>29</sup> 'Deborah is de dupe van misstanden in adoptiewereld', 1Limburg, Frits van Otterdijk en Lex van Moorsel, donderdag 3-12-2020 [\[Link\]](#).

Een illegale situatie kan niet worden vergoelijkt door te zeggen dat een kind zich niet had kunnen ontplooiën als het niet was geadopteerd. Want wie bepaalt dat een kind het elders beter heeft dan bij zijn ouders? Slechts de ouder zelf zou dat voor zijn minderjarige kind kunnen bepalen, en niemand anders. Maar we weten inmiddels dat die daar lang niet altijd over heeft kunnen beslissen. De ouders in die landen werden uitgebuit, en dat werd door de Staat gedoogd. Er is dus gehandeld in strijd met de maatschappelijke betamelijkheid, waarbij een zorgvuldigheidsnorm is geschonden.

En waar moeten de ouders naar hun kind zoeken? En hoe? Veel kinderen hebben nu een hele andere identiteit. Er zijn bijvoorbeeld leeftijden vervalst, maar ook hebben de meeste kinderen een andere naam gekregen van hun adoptieouders. De ouders zijn dus afhankelijk van de mogelijkheden van de geadopteerde om met hun verloren kind herenigd te worden.

## Schade

Hierboven is uiteengezet welke zorgvuldigheid(snormen) zijn geschonden, wat de Staat kan worden verweten en wat de impact voor een geadopteerde is. Er is, kort samengevat, nagelaten de beschermingsmaatregel voor het kind die met adoptie werd beoogd, in acht te nemen. Als gevolg hiervan hebben geadopteerden materiële en immateriële schade geleden, lijden momenteel schade of zullen nog toekomstige schade lijden. Deze omstandigheid kan, in ieder geval voor een heel groot deel, worden toegerekend aan de Staat.

In Nederland wordt de opsporing van misdrijven gefinancierd. Waarom kan dat niet voor de geadopteerde die probeert een misdrijf op te lossen? Tenslotte heeft de geadopteerde niet voor deze situatie gekozen. Het is de Staat die over het leven van het kind en diens ouders heeft beslist, dus moet die ook instaan voor de gevolgen.

Overigens kan een geadopteerde meestal pas achteraf vaststellen of er sprake is van strafbare feiten in zijn of haar dossier. De kosten voor een zoektocht voor een geadopteerde kunnen hoog oplopen. Vooral als papieren niet kloppen, dan kost het nog meer tijd en geld om te achterhalen wie de biologische ouders zijn.

## Materiële schade

Er kan geen exact bedrag voor een schadeclaim worden vastgesteld, omdat dit per individu kan verschillen. Toekomstige schade is ook niet makkelijk te bepalen. Wat de kosten zijn is afhankelijk van hoe een zoektocht verloopt, en hoe die verloopt is afhankelijk van de complexiteit van het adoptiedossier. Directe kosten gerelateerd aan een zoektocht kunnen zijn:

- voor het opstarten van een zoektocht, waaronder kosten voor het opvragen van en inzage in het adoptiedossier.
- reiskosten (internationaal en lokaal), en verblijfskosten.
- administratieve kosten.
- voor bemiddeling en communicatie. Bijvoorbeeld gebruik van een tolk. Dit kan bijdragen aan de communicatie tussen belangrijke partijen en is belangrijk bij het maken van lokale contacten in het land van herkomst.
- laten vertalen van documenten.
- kosten voor inzet media, zoals voor het laten plaatsen van een oproep in een krant of gebruik van televisiezenders in het land van herkomst.
- voor een dna-test(en).

- ten behoeve van een onderzoek naar handtekening- en of handschriftonderzoek. In adoptiedossiers van kinderen uit Indonesië bijvoorbeeld, zijn veel handtekeningen aangetroffen die vrijwel zeker door een en dezelfde persoon zijn opgemaakt<sup>30</sup>.
- Er kan dus sprake zijn van een vervalste handtekening waaruit geconcludeerd kan worden dat er sprake is van fraude en de moeder helemaal niet heeft getekend voor adoptie. Op basis daarvan kan de geadopteerde de beslissing nemen om verder te zoeken in het land van herkomst, of daarmee te stoppen, of op een andere manier voort te zetten. Echter, de kosten van een dergelijk onderzoek kunnen oplopen. Op deze manier worden geadopteerden belemmerd in hun waarheidsvinding.
- Een zoektocht is niet alleen zoeken maar het is behandeling van het dossier van A tot Z met inschakeling van derden, ook eventuele nazorg hoort hierbij.

Voorbeeld van een zoektocht naar familieleden in Indonesië :

- Vliegticket van en naar Indonesië € 900,-
- Verblijfskosten € 500,-
- Lokale zoekers/Gids/tolk/oproep in de media € 1.000,-
- DNA test € 100,- per kit (incl. verzendkosten).

Dit voorbeeld is slechts ter indicatie voor een *eenvoudige* zoektocht. Per casus lopen de kosten sterk uiteen met factoren als het land van herkomst, de beschikbaarheid van onder andere (kloppende) gegevens, reisafstanden en medewerking van partijen die destijds betrokken waren bij de adoptie. Verwezen kan worden naar enkele invulformulieren met kostenopgaves van geadopteerden die bij dit schrijven zijn bijgevoegd<sup>31</sup>.

Een DNA test is belangrijk om te checken of een familielid dat is teruggevonden op basis van het dossier, daadwerkelijk een bloedverwant is. Het is meerdere keren voorgekomen dat een geadopteerde de vrouw terugvond die stond vermeld in het adoptiedossier als zijnde biologische moeder, maar na een DNA-onderzoek bleek dat ze niet de biologische moeder was. Dan kan de geadopteerde weer opnieuw beginnen met een zoektocht.

Ook zijn er geadopteerden uit Indonesië die naar aanleiding van de Zembla aflevering adoptiebedrog deel 3<sup>32</sup> een DNA-test hebben gedaan met de teruggevonden moeder waarmee ze al jarenlang contact hadden. In enkele gevallen bleek er inderdaad 0.0% match te zijn. Dit betekent dat de geadopteerden die het betreffen jarenlang in de waan verkeerden dat zij hun biologische moeder hadden teruggevonden. Het kan zijn dat er (moedwillig) fouten zijn gemaakt in de registratie en documentatie. Ook kan het zijn dat er baby's zijn verwisseld (want dat kwam voor), baby's de identiteit kregen van baby's die waren overleden, of dat er een 'acting mother' in het spel was. En zo zijn er nog tal van gelijksoortige situaties waar een geadopteerde mee moet dealen.

Er zijn ook geadopteerden die, omdat ze beschikken over weinig, geen of valse informatie in het adoptiedossier, alleen maar via DNA-onderzoek eventuele familieleden kunnen achterhalen en moeten wachten op een match in de DNA database. Ook een DNA test zou moeten worden bekostigd door de Staat.

Hoe een financiële compensatie wordt ingekleed, hoeft nu niet vast te staan. Ondergetekende staat ervoor open om hierover namens belanghebbenden met het Ministerie in overleg te treden. En zoals het Ministerie weet, zijn er ook belangenorganisaties die hierover willen meedenken.

<sup>30</sup> Door personen die door Nederlandse echtparen waren gemachtigd om alle benodigde documenten in Indonesië te regelen, maar ook door dorpshoofden die diverse afstandsverklaringen hebben ondertekend, terwijl de geadopteerden uit verschillende (verder weg gelegen) dorpen afkomstig waren.

<sup>31</sup> Zie onderdeel V- Ervaringsverhalen geadopteerden en kostenoverzichten' (vertrouwelijke informatie).

<sup>32</sup> 'Overheid aansprakelijk voor misstanden adopties', Zembla, BNNVARA, 28-3-2018 [[link](#)].

Waar het omgaat is dat niet iedere geadopteerde de kosten voor een zoekactie kan dragen, maar ook is het *niet fair* dat een geadopteerde zelf moet betalen voor een onderzoek naar een mogelijk strafbaar handelen dat jegens hem of haar is gepleegd, gezien de omstandigheden waarin zij zijn geadopteerd, namelijk dat hierboven geschetste wanpraktijken zijn ontstaan omdat de vraag naar kinderen zo hoog was ten opzichte van het aanbod, met als gevolg dat het aanbod op onethische en niet gerechtvaardigde wijze werd gecreëerd<sup>33</sup>. De schade die ze als gevolg hiervan hebben opgelopen, is niet te herstellen en is eigenlijk niet in geld uit te drukken. Zou je dit zo direct stellen? Misschien kun je beter zeggen dat deze schade moeilijk op een exact geldbedrag is vast te stellen.

## Immateriële schade

Derhalve gaat het niet alleen om de financiering van een zoektocht, voor veel geadopteerden die hebben gezocht en erachter zijn gekomen dat er is gesjoemeld met de afstandspapieren en hun identiteit, is het een emotionele klap. Ook als een kind hier eventuele goede opgroeimogelijkheden heeft kunnen krijgen en nu tevreden is met zijn leven in het hier en nu, en wellicht in het land van herkomst in minder welvaart had geleefd, maakt dat niet anders<sup>34</sup>.

Het is bijna niet voor te stellen hoe het moet voelen als iemand erachter komt dat hij of zij is geroofd. Een (minderjarig) kind kan zich niet verweren, ook als hij wist dat hij onrechtmatig aan zijn ouders was onttrokken in het land waaruit hij vandaan komt. Geadopteerden die als kind al vermoedens hadden dat er iets niet klopte rondom hun adoptie en dit bespreekbaar wilden maken met anderen in hun omgeving, werden niet gehoord en/of geloofd. Het kind moest er maar mee dealen, wat complexe psychische problemen met zich mee kon brengen. Hierover zijn ook enkele ervaringsverhalen van geadopteerden bijgevoegd<sup>35</sup>, maar ook zijn er genoeg mediapublicaties die over dit onderwerp gaan. Er zijn geadopteerden die aangeven het gevoel te hebben als “pakketje” te zijn afgeleverd aan de andere kant van de wereld. Vanuit hun omgeving kregen ze echter te horen dat ze maar dankbaar moesten zijn voor het betere leven dat ze hebben gekregen.

Een groep geadopteerden heeft dus te maken gehad (of hebben dat nog steeds) met kosten voor psychische hulp of andere hulpverlening om te kunnen verwerken wat er rondom en na hun adoptie is gebeurd. Ook dat gaat soms moeizaam, want goede nazorg en hulpverlening is veel te traag op gang gekomen. En de hulp die er nu is, is voor velen nog steeds niet voldoende toegankelijk. De geadopteerden moesten (en moeten in veel gevallen nog steeds) teveel hun eigen weg vinden hierin.

Derhalve is erkenning van fouten gemaakt door de Nederlandse Staat in het verleden, en het nemen van haar verantwoordelijkheid hierin van zeer belangrijke waarde. Maar dit is dus niet genoeg. De Staat zou ook moeten faciliteren in een (schade)fonds voor die geadopteerden die immateriële schade hebben opgelopen.

## Causaliteit

De Nederlandse Staat dient niet alleen regels te maken omtrent adoptie, maar ook regels omtrent illegale adoptie. Door illegale adoptie worden kinderen namelijk gedupeerd die niet voor zichzelf op kunnen komen. Het probleem voor buitenlandse kinderen ligt besloten in het feit dat er geen effectief controlerend en toezichhoudend systeem was, terwijl de Staat tegelijkertijd wel bepaalde dat een ongerechtvaardigde inbreuk op het recht op “family life en privacy” van vele families in het buitenland kon worden gepleegd.

---

<sup>33</sup> Rapport Commissie onderzoek interlandelijke adoptie, 8-2-2021, par. 11.1 Analyse, p. 123-124

<sup>34</sup> Overigens waren (en zijn) er ook wel degelijk veel adoptiekinderen die niet goed konden aarden in de Nederlandse cultuur, met alle (adoptie)problematiek van dien.

<sup>35</sup> Zie onderdeel V – ‘Ervaringsverhalen geadopteerden en kostenoverzichten’ (vertrouwelijke informatie).

Er was geen controle en adequate handhavingsregels<sup>36</sup>. Er was geen preventief toezicht: controle vooraf door de overheid ten aanzien van de betrouwbaarheid van de bemiddelende instelling was niet mogelijk<sup>37</sup>. Verder kan verwezen worden naar het rapport van de COIA.

Een belangrijk aspect is dat *“hetgeen zich afspeelde tussen de verstrekking van de beginseltoestemming en de regeling van het verblijf van een buitenlands pleegkind, buiten de rechtstreekse waarneming bleef van de overheid”*.

De Staat had moeten beslissen dat uit bepaalde landen geen baby kon worden opgenomen, in ieder geval totdat er een fatsoenlijke wet tot stand was gekomen die wel voldoende bescherming bood. En als er geen wet is die die mogelijk maakt, had dit dus moeten betekenen dat interlandelijke adoptie helemaal niet mogelijk had moeten zijn. Als de Staat redenen had om een andere belangenafweging te maken hierin, dan dient de Staat voor die belangenafweging ook de consequenties te dragen. De geadopteerden en veel biologische ouders stonden en staan machteloos hierin.

De geleden of te lijden schade door (volwassen) geadopteerden uit het buitenland, is een *“direct gevolg”* van het nalatig handelen van de Staat. Ook kan worden gesproken van ongerechtvaardigd handelen, zoals blijven verstrekken van beginseltoestemmingen, machtigingen tot voorlopig verblijf<sup>38</sup> en verblijfsvergunningen.

Gelet op hetgeen hierboven is beschreven, is het causaal verband tussen de onrechtmatige daad en de schade die de geadopteerden (de belanghebbenden) hebben geleden, momenteel lijden of nog zullen lijden, voldoende onderbouwd.

## **Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)**

Op 8 maart 1995 ratificeerde Nederland het VN-Kinderrechtenverdrag. Voor de kinderen die vanaf deze datum ten behoeve van adoptie hier te lande zijn gekomen, heeft de Staat een zorgplicht om dit Verdrag ten uitvoer te leggen, en moet er dan ook voor zorgen dat alle wetten en regels zo worden aangepast dat zij voldoen aan de eisen die het Verdrag stelt.

Ingevolge artikel 3 IVRK dient bij alle maatregelen betreffende kinderen het belang van het kind de eerste overweging te vormen. Het tweede lid van dit artikel bepaalt dat de Staat dient te verzekeren dat het kind de nodige bescherming en zorg krijgt om zijn of haar welzijn te waarborgen, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders of andere wettelijk verantwoordelijken.

In General Comment 14 geeft het VN-Kinderrechtencomité nadere invulling aan het begrip ‘belang van het kind’ in relatie tot het recht van het kind tot behoud van de familiebanden en omgang (artikelen 9, 18 en 20 IVRK)<sup>39</sup>. Het weghalen van een kind uit de zorg van het gezin moet worden gezien als een uiterste maatregel en deze moet, waar mogelijk, tijdelijk zijn en voor de kortst mogelijke duur. Financiële en materiële armoede, of omstandigheden die direct en uitsluitend aan dergelijke armoede te wijten zijn, mogen nooit de enige motivering zijn om een kind bij zijn ouders weg te halen, het op te nemen in de alternatieve zorg, of zijn/haar terugplaatsing te verhinderen, maar moeten worden beschouwd als een signaal dat het gezin behoefte heeft aan passende ondersteuning<sup>40</sup>. Dit is vervat in de Richtlijnen voor Alternatieve Zorg, vastgesteld door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in 2010.

---

<sup>36</sup> TK II, zitting 1981, Aangangsel, vraag en antwoord nr. 336, pagina 665.

<sup>37</sup> Handelingen TKII, 16 194, 1979-1980, Nota nr. 2, 9 mei 1980.

<sup>38</sup> Hoewel het ministerie van Buitenlandse zaken verantwoordelijk is voor het verstrekken, is de voorwaarde van een MVV wel vervat in de Vreemdelingenwet en die valt onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

<sup>39</sup> General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1) [\[Link\]](#)

<sup>40</sup> Human Rights Council, Eleventh Session, Resolution 11/7. Guidelines for the Alternative Care of Children [\[Link\]](#)

De conclusies van het rapport van de COIA bevestigen dat de richtlijnen vervat in het IVRK en in de General Comment 14 niet voldoende zijn nageleefd. Dat een kind niet uitsluitend naar Nederland mag worden gehaald om de reden dat het in het land van herkomst in minder gunstige materiële omstandigheden leeft, was ook opgenomen in Deel G-7 van de Vreemdelingencirculaire van 1966. In die zin gold de bescherming dus ook voor kinderen die voor de ratificatie van het IVRK hier te lande kwamen. Nu de kinderen (een deel daarvan reeds volwassen) hier reeds te landen zijn en de niet-naleving van de verdragsrechtelijke bepalingen niet meer kunnen worden teruggedraaid, kan nog steeds een beroep worden gedaan op artikel 8 IVRK, dat toeziet op het afstammingsrecht:

*“elk kind heeft het recht om zijn of haar identiteit te behouden. Hieronder vallen in ieder geval de naam, nationaliteit en familiebetrekking van het kind. Maar deze opsomming is niet uitputtend. Ook andere aspecten kunnen deel uitmaken van de identiteit van het kind. De overheid helpt het kind om zijn identiteit te herstellen als die ontnomen is.”*

### **Terugwerkende kracht**

De Staat had de plicht om illegale situaties (onrechtmatige daad) te beëindigen. Dit is nu niet meer mogelijk voor die kinderen die al zijn geadopteerd. De geadopteerden die al hebben gezocht, zouden dus ook met terugwerkende kracht een financiële vergoeding moeten ontvangen. Ook als het gaat om die volwassen geadopteerden die al hebben gezocht maar tevergeefs omdat papieren niet kloppen, of waarbij al vaststaat dat sprake is geweest van kinderhandel en in de zoektocht veel belemmeringen hebben ondervonden. Zij hebben al kosten gemaakt. Of mogelijk willen ze toch nog een poging wagen als er zich weer nieuwe mogelijkheden voordoen. Het is een zorgplicht van de Staat om bij te dragen aan de opsporing van strafbare feiten, vanwege het feit dat er geen wet was die interlandelijke adoptie regelde<sup>41</sup>.

De geadopteerden roepen de Staat op om de aanbeveling van de UN Special Rapporteur on the sale and sexual exploitation of children na te leven om alomvattende maatregelen te nemen, zoals ook schadevergoeding te bieden aan slachtoffers, i.c. van misdrijven in adopties. Elke geadopteerde heeft immers een eigen, individueel, recht op identiteit en de staat is in adoptieprocedures de ultiem verantwoordelijke partij.

Namens belanghebbenden die zich met dit schrijven tot uw Ministerie wenden,  
Dewi Deijle

(Juridisch belangenbehartiger)

---

<sup>41</sup> Of er daadwerkelijk sprake is van een strafbaar feit, kan pas na onderzoek worden vastgesteld = waarheidsvinding.